Філософія

УДК 141.319.8:165.62

DOI https://doi.org/10.5281/zenodo.20444889

Антропологічні трансформації людини в умовах постгуманістичної епохи

Потіщук Ольга Олегівна,
кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна, https://orcid.org/0000-0001-9767-237X

Воронова Галина Віталіївна,
кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри загальнотеоретичної та прикладної підготовки, Київський фаховий коледж туризму та готельного господарства, м. Київ, Україна, https://orcid.org/0000-0002-7445-0536

Марущак Олександр Вадимович,
кандидат філософських наук, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії Навчально-наукового гуманітарного інституту, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, Україна, https://orcid.org/0000-0001-5670-9949

Прийнято: 17.04.2026 | Опубліковано: 30.04.2026

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. *Стрімке поширення цифрових технологій, штучного інтелекту й біоінженерії зумовлює необхідність переосмислення меж людської природи, соціальної взаємодії та системи гуманістичних цінностей у сучасному технологізованому суспільстві. Метою статті є комплексне дослідження антропологічних трансформацій людини в умовах постгуманістичної епохи, а також визначення впливу цифровізації, штучного інтелекту й біотехнологій на людську ідентичність, свідомість і соціальне буття. Для досягнення поставленої мети використано філософсько-антропологічний, системний, міждисциплінарний, порівняльний та аксіологічний методи. У роботі проаналізовано сучасні концепції пост- і трансгуманізму, особливості цифрової трансформації суспільства, процеси віртуалізації життя, алгоритмізації поведінки й технологічної модифікації людини. У результаті дослідження встановлено, що розвиток цифрових технологій і штучного інтелекту значно змінює характер людської комунікації, самоідентифікацію та форми соціальної взаємодії. Визначено, що сучасна людина дедалі більше інтегрується в цифрове середовище, що сприяє формуванню феноменів цифрової особистості, віртуальної ідентичності й технологічно модифікованої людини. Обґрунтовано, що розвиток біотехнологій, нейроінтерфейсів і систем штучного інтелекту створює передумови для трансформації тілесності, свідомості й когнітивних можливостей людини. Водночас показано, що постгуманістичні трансформації супроводжуються низкою соціальних, етичних і правових ризиків, пов'язаних із цифровою нерівністю, втратою приватності, алгоритмізацією поведінки й загрозою дегуманізації суспільства. Отже, постгуманістична епоха суттєво змінює природу людини, трансформуючи її ідентичність, тілесність, свідомість і соціальні форми взаємодії під впливом цифрових технологій, штучного інтелекту й біотехнологій. У цих умовах особливого значення набуває забезпечення балансу між технологічним*

 ISSN: 3083-5712

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

розвитком і гуманістичними цінностями, збереження людської автономії, гідності та формування ефективних етичних і правових механізмів регулювання технологічних процесів. Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом впливу штучного інтелекту й нейротехнологій на людську свідомість, цифрову ідентичність і систему соціальних відносин у постгуманістичному суспільстві.

Ключові слова: *постгуманізм, трансгуманізм, цифровізація, штучний інтелект, цифрова ідентичність, візуальна культура, нейротехнології, тілесність, гуманістичні цінності.*

Anthropological transformations of man in the posthumanist era

Olha Potishchuk,
Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Philosophy, National Technical University of Ukraine «Ihor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Kyiv, Ukraine, https://orcid.org/0000-0001-9767-237X

Galyna Voronova,
Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of General Theoretical and Applied Training, The Kyiv Applied College of Tourism and Hospitality, Kyiv, Ukraine, https://orcid.org/0000-0002-7445-0536

Oleksandr Marushchak,
Candidate of Philosophical Sciences, Senior Lecturer, Department of Social and Humanities and Philosophy, Educational and Scientific Humanitarian Institute, Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, Ukraine, https://orcid.org/0000-0001-5670-9949

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Abstract. *The rapid spread of digital technologies, artificial intelligence and bioengineering necessitates a rethinking of the boundaries of human nature, social interaction and the system of humanistic values in a modern technological society. The purpose of the article is to conduct a comprehensive study of the anthropological transformations of man in the posthumanist era, as well as to determine the impact of digitalization, artificial intelligence and biotechnology on human identity, consciousness and social existence. To achieve this goal, philosophical-anthropological, systemic, interdisciplinary, comparative and axiological research methods were used. In the course of the research, modern concepts of posthumanism and transhumanism, the features of the digital transformation of society, the virtualization of life, the algorithmization of behavior and the technological modification of man were analyzed. As a result of the study, it was found that the development of digital technologies and artificial intelligence significantly changes the nature of human communication, self-identification, and social interaction. It is determined that modern man is increasingly integrated into the digital environment, which contributes to the emergence of phenomena such as digital personality, virtual identity and the technologically modified man. It is substantiated that the development of biotechnology, neurointerfaces and artificial intelligence systems creates the prerequisites for the transformation of human corporeality, consciousness and cognitive capabilities. At the same time, it is established that posthumanist transformations are accompanied by a number of social, ethical and legal risks, including digital inequality, loss of privacy, algorithmization of behavior and the threat of dehumanization of society. Thus, the posthumanist era significantly changes the nature of man, transforming his identity, corporeality, consciousness and social forms of interaction under the influence of digital technologies, artificial intelligence and biotechnology. In these conditions, ensuring a balance between technological development and humanistic values, preserving human autonomy and dignity, and developing effective ethical and legal mechanisms to regulate*

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

technological processes become particularly important. Prospects for further research include analyzing the impact of artificial intelligence and neurotechnologies on human consciousness, digital identity, and the social relations system in a posthumanist society.

Keywords: *posthumanism, transhumanism, digitalization, artificial intelligence, digital identity, visual culture, neurotechnology, corporeality, humanistic values.*

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток цифрових технологій, штучного інтелекту, біоінженерії, нейротехнологій і кібернетичних систем зумовлює глибокі перетворення в сучасному суспільстві й суттєво впливає на уявлення про природу людини. У XXI столітті людина дедалі більше взаємодіє з технологічним середовищем, що формує нові моделі комунікації, соціалізації, праці й самореалізації. Віртуальний простір, цифрові платформи, алгоритмізація повсякденного життя та інтеграція технологій у людське тіло поступово змінюють традиційне розуміння людської ідентичності, тілесності й меж між біологічним і штучним.

У контексті постгуманістичної епохи особливої актуальності набувають питання антропологічних трансформацій людини, оскільки новітні технології є не лише інструментом діяльності, а й чинником модифікації самої людської природи. Використання штучного інтелекту, генетичного редагування, біометричних систем, імплантів і цифрових аватарів сприяє появі нових уявлень про можливості людини, її свідомість, свободу й соціальну роль. Постгуманізм як сучасна філософська концепція переосмислює місце людини у світі, ставлячи під сумнів традиційний антропоцентризм та акцентуючи увагу на взаємодії людини, технологій та інформаційного середовища.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю усвідомлення соціальних, етичних і правових наслідків технологічної трансформації людини.

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Сьогочасні процеси цифровізації породжують нові виклики, пов'язані із захистом приватності, збереженням людської автономії, трансформацією моральних цінностей і ризиками дегуманізації суспільства. Водночас розвиток інноваційних технологій відкриває нові перспективи для розширення людських можливостей, підвищення якості життя та подолання фізичних обмежень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика антропологічних трансформацій людини в умовах постгуманістичної епохи є одним із найважливіших напрямів новітніх міждисциплінарних досліджень, що поєднують філософські, соціологічні, культурологічні, психологічні й технологічні підходи. Сучасні наукові праці присвячені переосмисленню природи людини в період цифровізації, розвитку штучного інтелекту, віртуалізації соціального простору й технологічної модифікації людського тіла та свідомості.

В українській науковій думці значну увагу приділено аналізу впливу технологічного прогресу на систему цінностей та гуманістичні пріоритети суспільства. Так, М. Рубан досліджує проблему інтеграції духовних цінностей у STEM-освіту в контексті технократичного радикалізму та концепції «темного просвітництва», акцентуючи на необхідності збереження гуманістичних засад у технологізованому суспільстві. Автор підкреслює ризики дегуманізації освіти й втрати моральних орієнтирів у процесі цифрової трансформації [1].

Проблеми взаємодії культури, технологій та інноваційних освітніх практик розглядає Н. Константінова-Гренджа (N. Konstantinova-Hrendzha), яка аналізує дидактичний потенціал цифрових і візуальних технологій у розвитку культурних стратегій та брендингу. Дослідниця звертає увагу на трансформацію способів комунікації та сприйняття культурного простору під впливом цифрового середовища [2].

 ISSN: 3083-5712

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Вагомий внесок у дослідження постгуманізму й трансгуманізму зробили О. Варипаєв, Л. Северин-Мрачковська та І. Прудченко, які описують філософські концепції постгуманізму в контексті культурних змін, спричинених розвитком штучного інтелекту. Науковці зауважують, що сучасні технології змінюють уявлення про людину, її автономію та місце в соціальному середовищі, будуючи нові моделі взаємодії між людиною та цифровими системами [3].

Проблему трансформації особистості в умовах цифрового суспільства окреслює Н. Є. Гоцуляк, яка характеризує феномен цифрової особистості в межах класичних, некласичних та постнекласичних психологічних парадигм. Авторка наголошує на зміні процесів самоідентифікації, формуванні віртуальної особистості та впливі цифрових платформ на свідомість людини [4].

Філософсько-антропологічний вимір віртуалізації та цифрового середовища демонструє Ю. Й. Огороднійчук, який розглядає феномен віртуальної реальності як нову форму соціального й антропологічного буття, що суттєво впливає на межі між реальним і цифровим світом [5].

Проблеми трансформації цінностей в епоху цифровізації суспільства висвітлює В. Бойчук, який вивчає перехід від інструментальної раціональності до алгоритмічної культури. Автор підкреслює, що алгоритмізація соціальних процесів і цифровізація повсякденного життя змінюють систему моральних орієнтирів і характер людської взаємодії [6].

Серед зарубіжних досліджень важливе значення має праця Дж. Брюссо (J. Brusseau), присвячена аналізу розвитку постгуманізму, трансгуманізму й генгуманізму в контексті еволюції штучного інтелекту. Автор визначає основні напрями трансформації людської природи та перспективи співіснування людини й цифрових технологій [7].

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Гендерні аспекти постгуманістичних трансформацій описують К. Крейгхед (C. Craighead) та П. Сібанда (P. Sibanda), які розкривають вплив нових технологій на формування постгуманістичної суб'єктивності й соціальних ролей у країнах глобального Півдня [8].

Критичне переосмислення постгуманістичної суб'єктивності здійснює Т. Декейзер (T. Dekeyser), який вивчає взаємозв'язок технологій, влади та становлення нових моделей ідентичності в сучасному суспільстві [9]. Проблематику цифрової гуманітаристики й постгуманізму розглядає М. Хейлер (M. Hayler), акцентуючи на трансформації знання, культури й комунікації в цифрову епоху [10].

Особливу увагу дослідники приділяють проблемам цифрової ідентичності та взаємодії людини з алгоритмічними системами. Так, К. Лу (C. Lu), Дж. Кей (J. Kay) і К. Маккі (K. McKee) аналізують процеси зміни людської категоризації під впливом машинного навчання та автоматизованих технологій [11]. Антропологічні аспекти штучного інтелекту окреслюють А. К. Мунк (A. K. Munk), А. Г. Олесен (A. G. Olesen) та М. Джакомі (M. Jacomy), трактуючи його як складний соціальний і культурний феномен [12].

Філософські засади постгуманізму розкриває Б. Муньос Оньяте (B. Muñoz Oñate), який визначає постгуманізм як нову модель осмислення людського буття в умовах технологічної трансформації суспільства [13]. Стаття С. А. Б. Перрі (S. A. B. Perry) присвячена вивченню постгуманістичних практик у віртуальному просторі та трансформації людської тілесності в онлайн-середовищі [14].

Окремий напрям сучасних напрацювань пов'язаний із концепцією цифрових двійників людини й віртуального моделювання людського тіла. Так, С. Скатагліні (S. Scataglini) та С. Труєн (S. Truijen) здійснюють критичний аналіз понять «цифрова модель людини», «віртуальна людина» й «цифровий

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

двійник людини», обґрунтовуючи перспективи поєднання біологічного й цифрового в постгуманістичному суспільстві [15].

Отже, аналіз наявних наукових досліджень свідчить про зростання інтересу до проблем постгуманізму, цифрової ідентичності, взаємодії людини та штучного інтелекту, а також етичних і соціальних наслідків технологічного розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість сучасних наукових напрацювань, присвячених проблемам постгуманізму, цифровізації, штучного інтелекту й трансформації людської ідентичності, недостатньо вивченими залишаються питання комплексного аналізу антропологічних трансформацій людини в умовах постгуманістичної епохи. Зокрема, потребують подальшого наукового осмислення проблеми взаємодії біологічного й цифрового в структурі людської особистості, впливу алгоритмізації та віртуалізації на свідомість і моральні орієнтири людини, а також питання збереження людської автентичності, свободи й гуманістичних цінностей під час стрімкого технологічного розвитку. Мало уваги приділено й правовим та етичним аспектам використання нейротехнологій, біоінженерії та систем штучного інтелекту, що зумовлює необхідність подальших міждисциплінарних пошуків у цій сфері.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження антропологічних трансформацій людини в умовах постгуманістичної епохи, а також визначення впливу цифрових і біотехнологічних інновацій на людську ідентичність, тілесність і соціальне буття. Для досягнення поставленої мети необхідно проаналізувати сутність постгуманізму як сучасної філософської концепції, охарактеризувати основні напрями технологічної трансформації людини та виявити соціальні й етичні наслідки еволюції постгуманістичного суспільства.

ISSN: 3083-5712
Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток цифрових технологій, штучного інтелекту, біоінженерії та кібернетичних систем сприяв появі нових філософських підходів до трактування природи людини та її місця у світі, серед яких особливе значення має постгуманізм як критична реакція на класичний гуманізм та антропоцентричну модель світогляду. Якщо гуманістична традиція епохи Відродження та Нового часу розглядала людину як центральну цінність, автономного й раціонального суб'єкта, здатного пізнавати та змінювати світ, то сучасні технологічні й соціальні трансформації поставили під сумнів уявлення про її винятковість і незалежність. У цьому контексті постгуманістична парадигма переосмислює взаємозв'язок людини, технологій, природи й інформаційного середовища, акцентуючи увагу на необхідності подолання антропоцентризму та відмови від жорсткого розмежування між людським і «нелюдським», ураховуючи цифрові системи, штучний інтелект, біотехнології, тваринний світ і навколишнє середовище.

Значний вплив на становлення постгуманістичної теорії здійснили ідеї М. Фуко (M. Foucault), який вивчав механізми влади, знання та формування ідентичності, а також критикував концепцію універсального людського суб'єкта [16]. Його концепція «децентрованого суб'єкта» стала одним із теоретичних підґрунть постгуманістичної філософії. Праці Д. Гаравей (D. Haraway), зокрема «A Cyborg Manifesto», присвячені аналізу людини як поєднання біологічного й технологічного компонентів і дослідженню взаємодії природного та штучного [17]. У межах сучасного наукового дискурсу постгуманізм і трансгуманізм визначають як різні підходи до осмислення трансформації людини: трансгуманізм зосереджується на технологічному вдосконаленні людини за допомогою штучного інтелекту, генетичних модифікацій та імплантів, тоді як постгуманізм окреслює взаємозв'язок людини, технологій і соціального середовища. Представником трансгуманізму є Н. Бостром (N. Bostrom), який розробляє концепцію «постлюдини» як істоти

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

з модифікованими інтелектуальними й фізичними характеристиками [18]. Питання впливу алгоритмів, великих даних (Big Data) і штучного інтелекту на суспільство, механізми ухвалення рішень та уявлення про людську автономію аналізує Ю. Н. Харарі (Y. N. Harari) [19].

Однією із центральних категорій постгуманізму є концепція «постлюдини», яка відображає новий тип суб'єкта, сформованого в умовах цифрової трансформації та технологічної інтеграції. Постлюдину розглядають як поєднання біологічних, інформаційних і технологічних компонентів, що виходить за межі традиційного уявлення про людську природу [3, с. 145]. У сучасному постгуманістичному дискурсі людину визначають не як автономний суб'єкт, а як елемент зв'язку між біологічним, цифровим і технологічним середовищем. Розвиток цифрових технологій, соціальних мереж і віртуальних платформ змінив способи комунікації, самоідентифікації та соціальної взаємодії, сприяючи формуванню феноменів цифрової ідентичності й віртуальної особистості. У цифровому просторі людина отримує можливість конструювати власний образ і створювати різні моделі поведінки залежно від комунікативного простору, що впливає на межі між реальним і віртуальним буттям [5, с. 168].

Вагомим чинником антропологічних трансформацій є розвиток штучного інтелекту й автоматизованих систем, які активно впроваджують у сферу праці, освіти, медицини й повсякденного життя. Алгоритми машинного навчання виконують функції аналізу інформації, ухвалення рішень та обробки даних, що впливає на структуру професійної діяльності й соціальної взаємодії [7, с. 4]. Використання штучного інтелекту супроводжується процесами алгоритмізації поведінки, цифрового контролю та посилення залежності людини від інформаційних систем. У сучасних дослідженнях також акцентовано увагу на етичних питаннях застосування штучного інтелекту, зокрема проблемах захисту приватності, відповідальності за алгоритмічно-

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

опосередковані рішення та впливу цифрових технологій на автономність людини.

Важливим вектором антропологічних трансформацій є розвиток біотехнологій і процес кіборгізації людини. Досягнення генетики, нейротехнологій та біоінженерії дають змогу модифікувати людський організм і розширювати фізичні й когнітивні здібності людини. Одним із найбільш дискусійних напрямів є генетичне редагування за допомогою технології CRISPR-Cas9, що створює перспективи для лікування спадкових захворювань, але водночас порушує етичні питання втручання в природу людини. Значну роль у технологічній трансформації відіграють імпланти, нейроінтерфейси, біонічні протези та сенсорні пристрої, які поєднують біологічне й штучне та формують феномен кіборга. Поширення біохакінгу також свідчить про прагнення до технологічного вдосконалення людського організму. У результаті поєднання біологічних і технологічних елементів змінюється уявлення про тілесність, свідомість і межі людських можливостей, а технологічний розвиток стає одним із головних чинників становлення нової моделі людини в постгуманістичному суспільстві.

Постгуманістична епоха супроводжується антропологічними перетвореннями, що впливають на традиційне розуміння людини, її свідомості, ідентичності й соціальної ролі. Розвиток цифрових технологій, штучного інтелекту, біоінженерії та віртуального простору змінює способи комунікації, самосприйняття та взаємодії людини із соціальним середовищем. У постгуманістичному суспільстві людина дедалі більше залежить від цифрових платформ, алгоритмів та інформаційних систем, що впливає на її поведінку, мислення та процес формування ідентичності.

Однією з основних проблем стає втрата меж між реальним і віртуальним середовищем. Соціальні мережі, цифрові аватари й онлайн-комунікація будують нові моделі самопрезентації та цифрової особистості. Водночас

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

технологічний розвиток змінює характер сприйняття інформації, процеси ухвалення рішень і соціальні ролі людини, яка дедалі частіше є не лише соціальним суб'єктом, а й елементом цифрових мереж та інформаційних систем.

Одним із проявів антропологічних змін у постгуманістичному суспільстві є трансформація людської тілесності, у межах якої тіло все більше розглядають як об'єкт технологічної модифікації та цифрової репрезентації. Віртуалізація тіла проявляється у створенні цифрових образів, аватарів та онлайн-ідентичностей, що впливають на сприйняття людиною власної зовнішності й соціальної ролі. Водночас розвиток біотехнологій, нейроімплантів, біонічних протезів і генетичного редагування сприяє формуванню образу технологічної людини або кіборга, у якому поєднуються біологічні та штучні елементи [15, с. 155]. Такі процеси характеризуються переосмисленням моральних і ціннісних орієнтирів, зокрема питань допустимості технологічного втручання в природу людини, відповідальності за використання штучного інтелекту й визначення меж технологічного вдосконалення особистості.

У постгуманістичному суспільстві актуалізується проблема співвідношення свободи людини та цифрового контролю. Соціальні мережі, пошукові системи й цифрові платформи застосовують алгоритми та великі дані для аналізу поведінки користувачів, створення інформаційних потоків і прогнозування рішень, що посилює ризики цифрового нагляду, маніпуляції свідомістю та обмеження приватності. У результаті антропологічна криза постгуманістичної епохи проявляється в трансформації людської ідентичності, моральних цінностей і соціальної свободи, а технологічний розвиток поряд із новими можливостями породжує етичні й соціальні виклики, пов'язані зі збереженням людської автономії та автентичності.

 ISSN: 3083-5712

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Постгуманістичні трансформації сучасного суспільства супроводжуються не лише технологічними змінами, а й суттєвими соціальними й правовими наслідками. Стрімкий розвиток цифрових технологій, штучного інтелекту, біоінженерії та автоматизованих систем формує нові умови існування людини, змінюючи характер соціальної взаємодії, реалізацію прав і свобод, а також механізми державного й міжнародного регулювання. У цих умовах виникає потреба в переосмисленні традиційних підходів до прав людини, приватності, соціальної справедливості й етичних меж застосування технологій. Особливого значення набувають проблеми цифрової нерівності, захисту персональних даних, правового статусу штучного інтелекту й забезпечення етичного контролю за використанням біотехнологій. Водночас поширення цифрового нагляду, алгоритмізації поведінки й великих даних створює нові ризики для демократичних процесів, свободи людини та збереження гуманістичних цінностей. У зв'язку із цим важливим є комплексний аналіз соціальних і правових наслідків постгуманістичних трансформацій, що дає змогу визначити основні виклики та перспективи розвитку сучасного суспільства (табл. 1).

Таблиця 1

Соціальні та правові наслідки постгуманістичних трансформацій

Сутність постгуманістичних трансформацій	**Соціальні наслідки**	**Правові наслідки**
Нерівномірний доступ до цифрових інновацій і біотехнологій	Формування цифрової еліти й соціально вразливих груп; поглиблення економічної нерівності	Необхідність забезпечення рівного доступу до цифрових ресурсів і недопущення дискримінації
Залежність людини від цифрової інфраструктури й інновацій	Соціальна ізоляція осіб без доступу до технологій; цифровий розрив між державами й соціальними групами	Формування державної політики цифрової інклюзії та гарантій доступу до інформаційних технологій

ISSN: 3083-5712
Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Сутність постгуманістичних трансформацій	Соціальні наслідки	Правові наслідки
Поява нових прав у цифровому середовищі	Розширення цифрової участі людини в суспільстві; ризики порушення свободи слова й приватності	Закріплення права на доступ до інтернету, цифрову безпеку, свободу вираження поглядів онлайн
Масовий збір та обробка великих масивів даних	Втрата приватності; ризик маніпуляції поведінкою людини	Посилення законодавства щодо захисту персональних даних і конфіденційності
Використання штучного інтелекту під час ухвалення рішень та в автоматизованих процесах	Заміщення людських функцій; зростання залежності від алгоритмів	Необхідність визначення юридичної відповідальності за рішення штучного інтелекту й правового статусу автономних систем
Генетичне редагування, імпланти, біоінженерія	Зміна уявлень про межі людської природи; ризики біологічної дискримінації	Встановлення правових та етичних меж втручання у людський організм
Формування глобальних принципів регулювання технологій	Уніфікація підходів до цифрової безпеки й прав людини	Розроблення міжнародних конвенцій і стандартів щодо штучного інтелекту й цифрових технологій
Алгоритмізація політичної комунікації та цифровий контроль	Маніпуляція громадською думкою; поширення дезінформації	Потреба правового регулювання цифрових платформ і захисту демократичних процесів
Зростання ролі технологій у соціальному житті	Послаблення міжособистісних зв’язків; втрата емпатії та соціальної солідарності	Необхідність у формуванні гуманістичних принципів цифрового суспільства й етичного контролю технологій

Джерело: узагальнено авторами

Отже, постгуманістичні трансформації суттєво впливають на соціальну структуру суспільства, систему правового регулювання та реалізацію основоположних прав людини. Розвиток цифрових технологій, штучного інтелекту й біотехнологій сприяє появі нових можливостей для вдосконалення людського життя, однак водночас породжує значні ризики, пов’язані із цифровою нерівністю, посиленням соціального контролю, втратою приватності й дегуманізацією суспільства. Новітні технології змінюють традиційне розуміння свободи, автономії та відповідальності людини, що

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

потребує адаптації правових механізмів до сучасних умов цифрового середовища. Особливо актуальними стають питання міжнародного регулювання штучного інтелекту, захисту персональних даних, забезпечення цифрових прав людини й визначення етичних меж технологічного втручання в людську природу. У постгуманістичну епоху вагомим завданням держави та міжнародної спільноти є формування людиноцентричної моделі технологічного розвитку, яка підтримуватиме баланс між інноваційним прогресом і збереженням гуманістичних цінностей, людської гідності й соціальної справедливості.

Постгуманістична епоха відкриває нові перспективи розвитку людини, що стосуються впровадження цифрових технологій, штучного інтелекту, нейротехнологій та біоінженерії. Сучасний технологічний прогрес створює можливості для розширення фізичних і когнітивних здібностей людини, модернізації медицини та вдосконалення комунікації, водночас породжуючи ризики втрати автономії, приватності й посилення цифрового контролю. У постгуманістичному суспільстві технології дедалі більше інтегруються в процеси мислення, праці й ухвалення рішень, формуючи модель технологічно доповненої людини. Одним із дискусійних напрямів є концепція «цифрового безсмертя», яка передбачає можливість збереження людської свідомості або її цифрової копії за допомогою штучного інтелекту й нейромереж.

Важливими векторами постгуманістичних трансформацій є розвиток нейротехнологій і симбіоз людини й штучного інтелекту. Нейроінтерфейси, імпланти й системи взаємодії мозку з комп’ютером сприяють розширенню когнітивних функцій та зміні форм зв’язку людини із цифровим середовищем. Водночас еволюція інтелектуальних систем і біотехнологій супроводжується ризиками цифрової нерівності, алгоритмізації поведінки, концентрації технологічної влади й втрати людської ідентичності. У зв’язку із цим особливого значення набуває необхідність етичного та правового регулювання

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

технологій, забезпечення балансу між технологічним прогресом і збереженням людської гідності, свободи й гуманістичних цінностей.

Отже, перспективи розвитку людини в постгуманістичному суспільстві є багатовимірними й суперечливими. Технологічний прогрес відкриває нові можливості для вдосконалення людського життя, однак одночасно створює ризики втрати автономії, ідентичності й гуманістичних цінностей. Майбутнє людини значною мірою залежатиме від здатності суспільства забезпечити етичний та правовий контроль за розвитком технологій і зберегти пріоритет людської гідності в умовах цифрової трансформації.

Висновки. Отже, проведене дослідження дає змогу дійти висновку, що постгуманістична епоха є одним із найбільш масштабних етапів трансформації людської природи в історії цивілізації. Стрімкий розвиток цифрових технологій, штучного інтелекту, біоінженерії, нейротехнологій та віртуального середовища суттєво змінює традиційні уявлення про людину, її тілесність, свідомість, ідентичність і соціальне буття. У сьогочасному суспільстві людина дедалі більше інтегрується в цифровий простір, а технології стають не лише інструментом діяльності, а й чинником формування нової антропологічної реальності.

У ході дослідження було встановлено, що постгуманізм як сучасна філософська концепція ґрунтується на критиці антропоцентризму й переосмисленні традиційної гуманістичної моделі людини. Постгуманістична парадигма розглядає людину у взаємозв'язку з технологічними, інформаційними й біологічними системами, акцентуючи увагу на розмитті меж між природним і штучним. Визначено, що розвиток цифровізації, штучного інтелекту й біотехнологій сприяє появі нових моделей соціальної взаємодії, цифрової ідентичності й технологічної модифікації людини.

Дослідження показало, що сучасні антропологічні трансформації супроводжуються кризою традиційного розуміння людини, втратою чітких

 ISSN: 3083-5712

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

меж між реальним і віртуальним середовищем, зміною моральних орієнтирів та посиленням залежності від інформаційних технологій. Віртуалізація життя, алгоритмізація поведінки й цифровий нагляд створюють ризики втрати приватності, автономії та автентичності особистості. Водночас технологічний прогрес відкриває можливості для вдосконалення людських здібностей, модернізації медицини, підвищення якості життя та подолання фізичних обмежень.

З'ясовано, що розвиток цифрових технологій породжує нові форми соціальної нерівності, актуалізує проблеми захисту персональних даних, цифрових прав людини та правового регулювання штучного інтелекту й біотехнологій. У цих умовах особливо важливим є створення міжнародних стандартів цифрової етики й ефективних механізмів гуманістичного контролю технологій.

У результаті дослідження обґрунтовано необхідність забезпечення балансу між технологічним прогресом і гуманістичними цінностями. Подальший поступ цифрового суспільства повинен ґрунтуватися на принципах поваги до людської гідності, свободи, приватності й соціальної справедливості. Технології мають залишатися засобом розвитку людини, а не інструментом її підпорядкування чи дегуманізації.

Перспективи подальших наукових пошуків пов'язані з поглибленим аналізом етичних і правових аспектів використання штучного інтелекту, дослідженням впливу нейротехнологій на людську свідомість, проблемою цифрової ідентичності та трансформацією соціальних відносин у постгуманістичному суспільстві. Актуальним залишається також вивчення механізмів міжнародного регулювання технологічних інновацій та формування людиноцентричної моделі розвитку цифрової цивілізації.

ISSN: 3083-5712
Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Список використаних джерел

1. Рубан М. Інтеграція духовних цінностей у STEM-освіту через методику «logos & techne» в контексті технократичного радикалізму та «темного просвітництва». *Collection of scientific papers «SCIENTIA».* 2025. С. 156–160.
URL: https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2597 (дата звернення: 20.02.2026).

2. Konstantinova-Hrendzha N. The didactic potential of edible art objects in the development of cultural event branding strategies. *Педагогічна Академія: наукові записки.* 2026. № 28. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.19368984.

3. Варипаєв О., Северин-Мрачковська Л., Прудченко І. Філософські концепції постгуманізму та трансгуманізму у контексті культурних змін, спричинених штучним інтелектом. *Філософія та управління*. 2025. № 4 (8). DOI: https://doi.org/10.70651/3041-248x/2025.4.09.

4. Гоцуляк Н. Є. Цифрова особистість у контексті класичних, некласичних та постнекласичних парадигм психології. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: психологія*. 2025. № 4. С. 79–83. DOI: https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2025.4.12.

5. Огороднійчук Ю. Й. Віртуалізація й віртуальна реальність: філософсько-антропологічний вимір. *Культурологічний альманах* 2026. № 1. С. 165–172. DOI: https://doi.org/10.31392/cult.alm.2026.1.19.

6. Бойчук В. Цифровізація як виклик філософії цінностей: від інструментальної раціональності до алгоритмічної культури. *Політологічний вісник*. 2025. № 98. С. 89–99. DOI: https://doi.org/10.17721/2415-881x.2025.98.89-99.

7. Brusseau J. Mapping AI avant-gardes in time: posthumanism, transhumanism, genhumanism. *Discover artificial intelligence*. 2023. Vol. 3, № 1. DOI: https://doi.org/10.1007/s44163-023-00080-6.

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

8. Craighead C., Sibanda P. Gendered implications of new technologies and posthuman subjectivities: perspectives from the global South. *Agenda*. 2022. Vol. 36, № 1. P. 2–6. DOI: https://doi.org/10.1080/10130950.2022.2043606.

9. Dekeyser T. Rethinking posthumanist subjectivity: technology as ontological murder in European colonialism. *Theory, culture & society*. 2024. Vol. 41, № 2. P. 73–89 DOI: https://doi.org/10.1177/02632764231178482.

10. Hayler M. Digital humanities and posthumanism. Palgrave handbook of critical posthumanism / eds. S. Herbrechter, M. Callus, M. Rossini, M. Grech, M. de Bruin-Molé, C. John Müller, Cham: Palgrave Macmillan, Cham., 2022. P. 1–22. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-42681-1_39-1.

11. Lu C., Kay J., McKee K. Subverting machines, fluctuating identities: re-learning human categorization. *FAccT '22: 2022 ACM conference on fairness, accountability, and transparency*, Seoul Republic of Korea. New York, NY, USA, 2022. P. 1005–1015. DOI: https://doi.org/10.1145/3531146.3533161.

12. Munk A. K., Olesen A. G., Jacomy M. The thick machine: anthropological AI between explanation and explication. *Big data & society*. 2022. Vol. 9, № 1. DOI: https://doi.org/10.1177/20539517211069891.

13. Muñoz Oñate B. Philosophical posthumanism. *Revista ethika+*. 2022. № 6. P. 247–250. DOI: https://doi.org/10.5354/2452-6037.2022.68156.

14. Perry S. A. B. Embodying affective intra-actions online: enacting posthuman methods in virtual spaces. *Qualitative inquiry*. 2023. Vol. 29, № 10. DOI: https://doi.org/10.1177/10778004231163164.

15. Scataglini S., Truijen S. Critical appraisal of using digital human model, virtual human, human digital twin and digital twin. Advances in digital human modeling. Cham, 2023. P. 154–158. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-031-37848-5_17.

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

16. Foucault M. The order of things: an archaeology of the human sciences. URL: https://archive.org/details/FoucaultMichelTheOrderOfThingsAnArchaeologyOfTheHumanSciences (дата звернення: 20.02.2026).

17. Haraway D. A cyborg manifesto: science, technology, and socialist-feminism in the late twentieth century. Simians, Cyborgs and women: the reinvention of nature. New York: Routledge, 1991. P. 149–181. URL: https://www.sfu.ca/~decaste/OISE/page2/files/HarawayCyborg.pdf (дата звернення: 20.02.2026).

18. Bostrom N. Superintelligence: paths, dangers, strategies. Oxford: Oxford University Press, 2014. 352 p. URL: https://dl.acm.org/doi/book/10.5555/2678074 (дата звернення: 20.02.2026).

19. Harari Y. N. Homo Deus: a brief history of tomorrow. London: Harvill Secker, 2016. 440 p. URL: https://archive.org/details/homodeusbriefhis0000hara_y9f8 (дата звернення: 20.02.2026).

 ISSN: 3083-5712

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license